

Veiligheidsrapportage Waterveiligheid

**Deel C:
Rapportage
Zorgplicht
primaire
waterkeringen**

Een handreiking voor de waterkeringbeheerder

Inhoudsopgave veiligheidsrapportage

Managementsamenvatting	4
Kernboodschap (extern gericht)	4

Deel A: Toets- en beoordelingsrondes

Deel I - Veiligheidsoordeel dijken en kunstwerken

Deel II - Hoogwatermaatregelen

Deel III - Hoofdbevindingen en boodschap

Deel B: Aanleg- en verbeterprogramma

Deel I - Projecten in verkenningsfase en planuitwerking

Deel II - Projecten in uitvoering

Deel II - Hoofdbevindingen en boodschap

Deel C: Zorgplicht

Deel I - Staat van de Waterkering	5
1.1 Inleiding	5
1.2 Uitgangspunten voor staat van het areaal	5
1.3 Score beoordeling.....	5
1.4 Toestandsindicatoren primaire waterkeringen	6
1.4.1 Verschil norm en actuele toestand	6
1.4.2 Resultaten inspectie en toezicht (dijken).....	7
1.4.3 Waarnemingen en acties op basis van handhaving (dijken en kunstwerken).....	8
1.4.4 Bediening en proefsluitingen (kunstwerken).....	9
Deel II - Staat van de Organisatie: inrichting en uitvoering kader zorgplicht.....	10
2.1 Inleiding	10
2.2 Uitgangspunten voor inrichting en uitvoering kader zorgplicht	10
2.3 Afstand tot de beleidsdoelen	10
2.4 Inrichting en uitvoering door de organisatie	11
Deel III - Hoofdbevindingen en boodschap	12
3.1 Inleiding	12
3.2 Veiligheidsborging	12
3.2.1 Overzicht risico's en beheersmaatregelen	12
3.2.2 Hoofdbevindingen	12
Bijlage: Dummy rapportage met voorbeelden.....	13

TIPS:

- Verwijs door middel van een link naar rapportages, in plaats van integraal onderdelen hieruit over te nemen in de rapportage Zorgplicht.
- Maak waar mogelijk gebruik van overzichtskaarten om de huidige staat van het areaal in beeld te brengen.

Managementsamenvatting

Kernboodschap (extern gericht)

Deze rapportage is een onderdeel van een volledige veiligheidsrapportage met de volgende elementen:

- Deel A: rapportage toets- beoordelingsrondes
- Deel B: rapportage aanleg- en verbeterprogramma
- Deel C: rapportage zorgplicht

Het onderdeel rapportage Zorgplicht van de integrale veiligheidsrapportage schetst een actueel en integraal veiligheidsbeeld van de waterkeringen van Waterschap/Rijkswaterstaat op de peildatum 1 januari 20XX en geeft een doorkijk op de invulling van de zorgplicht in het voorgaande jaar. De rapportage is bijgewerkt op [DATUM] en bestuurlijk vastgesteld op [DATUM]. De rapportage bestaat uit drie delen:

- Deel I de Staat van de Waterkering
- Deel II de Staat van de Organisatie: inrichting en uitvoering van het kader zorgplicht
- Deel III hoofdbevindingen en kernboodschap [of vervangen door Managementsamenvatting]

Het doel van de rapportage betreft geen wetenschappelijke verantwoording maar is een middel om verantwoording af te leggen aan de burger en het algemeen bestuur, als vertegenwoordiging van deze. Tevens constateert de rapportage risico's en voedt de organisatie ten behoeve van interne sturing en besluitvorming. De besluitvorming zelf heeft geen plaats in de rapportage.

Voor het beeld van de Staat van de Waterkering is als uitgangspunt de nieuwe veiligheidsnorm per 1-1-2017 gehanteerd. Daar waar de werkelijke faalkans afwijkt van de wettelijke overstromingskans wordt in deze rapportage de mogelijke beheersmaatregelen genoemd. De eerste wettelijke beoordelingsronde op basis van de overstromingskans start in 2017 en loopt tot 2023. De resultaten hiervan zullen geleidelijk worden ingevoegd in deze rapportages net zo als de resultaten van het HWBP programma. Tot de tijd dat deze informatie beschikbaar komt, wordt uitgegaan van de beschikbare resultaten uit de (verlengde) derde toetsronde of voorlopige inschatting van de consequenties van de nieuwe norm door de waterkeringbeheerder.

De Staat van de Organisatie is gebaseerd op de inrichting van de werkprocessen van de 7 operationele activiteiten in het landelijk kader zorgplicht en een beschouwing op de overige 5 generieke activiteiten.

Deel I - Staat van de Waterkering

1.1 Inleiding

Waarom zijn er indicatoren nodig?

- Zicht op tekortkomingen en oordeel of interventie/sturing nodig is: ben je 'in control'?
- Benoemen van (tijdelijke) beheermaatregelen om tijdens een hoogwatersituatie het niet functioneren van een kering te voorkomen
- Eenvoudig weergave vanuit veiligheidsbril: actuele veiligheidssituatie

Hoe ontwikkelen we indicatoren? Uitgangspunten bij ontwikkeling van indicatoren zijn:

- Beredeneren vanuit zorgplicht activiteiten en richten op areaal
- Filteren van grote hoeveelheid data naar relevante informatie (bijvoorbeeld o.b.v. urgentieclasses)
- Meten: indicator is meetbaar bij voorkeur kwantitatief (kan ook kwalitatief)
- Referentie voor oordeel: "spiegel" nodig (wanneer groen/oranje/rood?)
- Toepassen landelijke inspectie handreiking (STOWA) en aansluiten op Digispectie: waarnemingen en diagnose uit inspectiecyclus
[http://stowa.nl/upload/publicaties/STOWA%202012%2015%20\(Inspectieplan\)%20LR%2016%20apr.pdf](http://stowa.nl/upload/publicaties/STOWA%202012%2015%20(Inspectieplan)%20LR%2016%20apr.pdf)
- Toepassen landelijke handhavingsstrategie
http://www.ipo.nl/files/4214/0189/1376/Versie_1-7_LHS_24-4-2014.pdf

1.2 Uitgangspunten voor staat van het areaal

Voor het kunnen beoordelen van de staat van het areaal (de primaire waterkeringen) zijn er minimaal 5 bronnen beschikbaar

- 1 de resultaten van de derde (verlengde) toetsronde of indien al beschikbaar de beoordelingsronde
- 2 de resultaten van het uitgevoerde onderhoud
- 3 de resultaten van inspectie en toezicht activiteiten
- 4 de resultaten van vergunningsverlening en handhavingsactiviteiten
- 5 de ervaringen tijdens het bedienen van waterkerende objecten (zowel tijdens de bediening onder normale omstandigheden tijdens bijvoorbeeld het spuien/pompen/schutbedrijf als onder bijzondere omstandigheden zoals proefsluitingen van keersluizen/coupures/stormvloedkeringen)

1.3 Score beoordeling

De score voor de indicatoren is niet kwantitatief, maar een signaal in de vorm van 'groen', 'oranje' of 'rood', wetende:

- Groen: alles voldoet aan de verwachtingen
- Oranje: er is een afwijking geconstateerd, maar er wordt op gehandeld
- Rood: er is een probleem waar niet direct een oplossing voor is, er wordt actie/besluit gevraagd.

Voor de signalen 'oranje' en 'rood' wordt toegelicht wat de afwijking inhoudt en op welke wijze de hieruit voortvloeiende risico's worden beheerst.

In de regel “risico voor functioneren waterkering tijdens hoog water” wordt aangegeven hoeveel niet opgeloste waarnemingen (dus met name uit categorie rood) een actueel risico vormt voor het waterkerend vermogen tijdens het gesloten seizoen.

Deze indicatoren zijn bewust kwantitatief omdat zij een procesinstrument zijn voor het op orde houden en verbeteren van de invulling van de zorgplicht. Een kwantitatieve invulling geeft hier meer mogelijkheden toe.

NB: De ILT hanteert andere criteria voor de kleuren groen, oranje en rood. Dit verklaart zich uit het verschil in het doel van de ILT audit (wel/niet in control) en die van de zorgplicht rapportage (aantoonbaarheid en bijsturen).

1.4 Toestandsindicatoren primaire waterkeringen

De inhoud van de rapportage wordt vormgegeven door de volgende indicatoren om de toestand van de primaire waterkeringen te duiden.

- Verschil norm en actuele toestand (1.4.1)
- Resultaten inspectie en toezicht (1.4.2)
- Waarnemingen en acties op basis van handhaving (1.4.3)
- Bediening en proefsluitingen van kunstwerken (1.4.4)

1.4.1 Verschil norm en actuele toestand

Uit de wettelijke (verlengde) derde toetsronde (vanaf 1-1-2017 beoordelingsronde genoemd) en het in uitvoering zijnde versterkingsprogramma is onderstaand beeld verkregen.

Hou vast aan de bestaande systematiek en score zoals deze uit de toets-/beoordelingsronde komt. De categorie ‘dijken’ betreft het grondlichaam en niet het volledige dijktraject inclusief kunstwerken. Hanteer de huidige normvakken.

Veiligheidsoordeel dijken

Veiligheidsoordeel dijken					
veiligheidsoordeel		2015	2015	2014	2014
Omschrijving	verbijzondering	km	%	km	%
voldoet aan de norm					
recent versterkt nog niet getoetst					
voldoet niet aan de norm					

Veiligheidsoordeel kunstwerken

Veiligheidsoordeel kunstwerken					
Veiligheidsoordeel		2015	2015	2014	2014
Omschrijving	verbijzondering	stuks	%	stuks	%
voldoet aan de norm					
Nader onderzoek					
voldoet niet aan de norm					

Tijdelijke hoogwater (nood)maatregelen

Tijdelijke hoogwater (nood)maatregelen					
		2015	2015	2014	2014
Actuele situatie	aanvullende maatregelen	km	%	Km	%
beheer/onderhoudsfase					

beheer/onderhoudsfase					
dijkversterking in uitvoering					

Het doel van deze tabel is aan te geven welke (tijdelijke) maatregelen getroffen zijn om de keringen, die volgens de wettelijke toetsing/beoordeling niet aan de norm voldoen, vooruitlopend op een versterkingsmaatregel, toch tijdens een hoogwater/stormvloed zoveel als mogelijk aan deze norm te laten voldoen.

Handvaten voor invullen van deze tabel:

- Sluit aan op de areaal indeling conform het WTI (en vanaf 1-10217 WBI).
- Bepaal op basis van WTI (WBI2017) in hoeverre de vooroever meegenomen moet worden.
- Denk hierbij aan waakvlamovereenkomsten met aannemer voor aanbrengen zandzakken, extra dijkwachter, partiële versterkingen, etc.

1.4.2 Resultaten inspectie en toezicht (dijken)

Als standaard/basis geldt de STOWA handreiking inspectie.

Indien als het eigen inspectieplan leidt tot uitgebreidere inspectie- en toezichtresultaten kan hier ook over gerapporteerd worden.

Verskil tussen inspectie en toezicht:

- Inspectie bestaat uit de waarnemingen zoals door de keringbeheerder of aannemer (conform zijn verplichtingen volgend uit het prestatiecontract) gedaan
Toezicht betreft het kennen van het eigen areaal, regelmatig schouwen en weten of er niet vergunde activiteiten worden uitgevoerd door derden of eigen dienst. Toezicht kan leiden tot een handhavingsactie.

	Categorie*				
	I	II	III	IV	totaal
Aantal waarnemingen					
Niet tijdig opgelost**					
Wordt tijdig opgelost**					
Is opgelost**					

*Categorie betreft een urgentieklasse met als omschrijving

Klasse I: Spoedherstel De geconstateerde afwijking brengt de sterkte/standzekerheid van de waterkering direct in gevaar. Herstel dient met spoed (1 - 2 dagen) te worden uitgevoerd.

Klasse II: Urgent herstel De geconstateerde afwijking brengt de sterkte/standzekerheid van de waterkering niet direct in gevaar.

De afwijking heeft echter wel de potentie om op korte termijn te verergeren waardoor de standzekerheid wél in gevaar komt of waardoor de herstelkosten significant zullen toenemen. Herstel dient met urgentie (1 - 2 maanden) te worden uitgevoerd.

Klasse III: Herstel vóór gesloten seizoen

De geconstateerde afwijking brengt de sterkte/standzekerheid van de waterkering niet direct in gevaar en heeft niet de potentie om op korte termijn te verergeren. Door de afwijking komt de standzekerheid van de waterkering onder maatgevende omstandigheden wél in gevaar. Herstel dient daarom te worden uitgevoerd vóór aanvang van het gesloten seizoen.

Klasse IV: Prognose De geconstateerde afwijking brengt de standzekerheid van de waterkering niet direct in gevaar, heeft niet de potentie om op korte termijn te verergeren en de sterkte/standzekerheid van de waterkering onder maatgevende omstandigheden komt niet in gevaar. Het herstel kan op langere termijn plaatsvinden. Er moet een verdere prognose worden opgesteld.

**Indicaties

Rood er is een risico is met betrekking tot de waterkerende functie en er konden geen adequate maatregelen getroffen worden binnen de gestelde termijnen

Oranje er is een risico opgetreden, maar de situatie is beheersbaar te krijgen.

Groen binnen de gestelde termijnen zijn de juiste maatregelen getroffen.

1.4.3 Waarnemingen en acties op basis van handhaving (dijken en kunstwerken)

Norm: aansluiten op landelijke handhavingsstrategie

	Categorie***				
	I	II	III	IV	totaal
Aantal waarnemingen					
Niet tijdig opgelost****					
Wordt tijdig opgelost****					
Is opgelost****					

*** Toelichting categorieën

DE (MOGELIJKE) GEVOLGEN ZIJN:	Aanzienlijk, dreigend en/of onomkeerbaar 4	Strafrecht BSBm / PV	Strafrecht BSBm / PV	Strafrecht BSBm / PV	Strafrecht PV
		Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete	Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete	Bestuursrecht bestraffend Exploatieverbod / sluiting, schorsen of intrekken vergunning certificaat of erkenning	Bestuursrecht bestraffend Exploatieverbod / sluiting, schorsen of intrekken vergunning certificaat of erkenning
	Bestuursrecht herstellend Tijdelijk sliessen, LOB, LOD Verscherpt toezicht	Bestuursrecht herstellend Tijdelijk sliessen, LOB, LOD, Verscherpt toezicht	Bestuursrecht herstellend Tijdelijk sliessen, LOB, LOD	Bestuursrecht herstellend Tijdelijk sliessen, LOB, LOD	
	Strafrecht BSBm / PV	Strafrecht BSBm / PV	Strafrecht BSBm / PV	Strafrecht PV	
Van belang 3	Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete	Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete	Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete	Bestuursrecht bestraffend Exploatieverbod / sluiting, schorsen of intrekken vergunning certificaat of erkenning	
	Bestuursrecht herstellend Bestuurlijk gesprek, Waarschuwen	Bestuursrecht herstellend Tijdelijk sliessen, LOB, LOD, Verscherpt toezicht	Bestuursrecht herstellend Tijdelijk sliessen, LOB, LOD, Verscherpt toezicht	Bestuursrecht herstellend Tijdelijk sliessen, LOB, LOD	
Bepert 2	Bestuursrecht herstellend Aanspreken / informeren	Strafrecht BSBm / PV	Strafrecht BSBm / PV	Strafrecht PV	
	Bestuursrecht herstellend Bestuurlijk gesprek, Waarschuwen	Bestuursrecht herstellend Bestuurlijk gesprek, Waarschuwen	Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete	Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete	
Vrijwel nihil 1	Bestuursrecht herstellend Aanspreken / informeren	Bestuursrecht herstellend Aanspreken / informeren	Strafrecht BSBm / PV	Strafrecht PV	
	Bestuursrecht herstellend Bestuurlijk gesprek, Waarschuwen	Bestuursrecht herstellend Bestuurlijk gesprek, Waarschuwen	Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete	Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete	

A	B	C	D
Goedwillend:	Moet kunnen:	Calculerend:	Bewust en structureel / Crimineel:
• Onbedeeld • Proactief	• Onverschillig	• Bewust belemmerend en/of risico nemend	• Fraude • Oplichting • Witwassen

GEDRAG VAN DE OVERTREDER

**** Indicaties

Rood: overtreding leidt tot risico is met betrekking tot de waterkerende functie, interventie leidt niet tot wegnemen van dit risico

Oranje: overtreding betekent een risico, maar de situatie is beheersbaar te krijgen.

Groen: overtreding is signaleerd en beëindigd.

1.4.4 Bediening en proefsluitingen (kunstwerken)

Norm: te bepalen door waterkeringbeheerder

	Categorie			totaal
	I	II	III	
Aantal waarnemingen				
Niet tijdig opgelost				

Het betreft hier vooral een indicatie van betrouwbaarheid sluiting kunstwerken.

Deel II – Staat van de Organisatie: inrichting en uitvoering kader zorgplicht

2.1 Inleiding

Dit deel van de rapportage geeft antwoord op de vragen;

- Voeren we het werk uit conform de zelf gestelde normen en procesafspraken?
- Halen we onze beleidsdoelstellingen

Het is een kwalitatieve beoordeling waarop de organisatie invulling geeft aan haar zorgtaak.

Noot: de structuur van dit hoofdstuk volgt momenteel niet de structuur van de inspectiestrategie van de ILT. De toezichtstrategie van de ILT biedt echter waardevolle handvatten voor dit deel van de rapportage:

<https://www.ilent.nl/onderwerpen/hogwaterveiligheid/documenten/publicaties/2017/04/25/toelichting-op-toezicht-zorgplicht-primaire-waterkeringen>

2.2 Uitgangspunten voor inrichting en uitvoering kader zorgplicht

De uitgangspunten in deze handreiking voor verantwoording over de inrichting en uitvoering van de zorgplicht zijn als volgt:

- De 12 zorgplicht activiteiten zoals door het ministerie van IenM gedefinieerd staan hierin centraal. Elke activiteit wordt beoordeeld.
- Om aantoonbaar invulling te geven aan de zorgplicht dient de organisatie alle activiteiten procesmatig in te richten én de activiteiten als zodanig uit te voeren.
- Uitgangspunt is dat elke organisatie een visie heeft op haar waterveiligheidsstaak, waarin de strategische (wettelijke) beleidsdoelstelling is uitgewerkt naar tactische doelen in beheer- en uitvoeringsplannen en operationele activiteiten en indicatoren.
- Uitgangspunt is dat elke organisatie het landelijk kader heeft door vertaald naar voor de organisatie specifieke eisen.
- De beoordeling maakt onderscheid tussen de inrichting van de activiteit (conform procesbeschrijving) en in welke mate de activiteit als zodanig wordt uitgevoerd.
- Indien de organisatie een risico signaleert voor het aankomende jaar is dit aangegeven in de laatste kolom.
- Deel III gaat onder meer in op deze risico's en de beheersmaatregelen die de organisatie neemt of (nog) dient te besluiten/nemen.

2.3 Afstand tot de beleidsdoelen

Uitgangspunt voor beoordeling van de afstand van de huidige situatie tot de beleidsdoelen is dat is aangegeven hoe de visie van de organisatie is uitgewerkt en hoe dit inzicht geeft in de veiligheid. Werk van grof naar fijn en geef aan wat de afwijking is ten opzichte van de norm en hoe de risico's beheerst worden.

Geef een algemene beschrijving in hoeverre de uitgevoerde activiteiten in lijn staan tot de beleidsdoelen die in de Visie van de organisatie staat beschreven, op basis van:

- Aantal kritieke punten
- % waar beheersmaatregelen zijn uitgevoerd
- Aantal (of %) keringen dat voldoet aan de norm
- Aantal (of km) afgeronde dijkversterkingsprojecten
- Aantal (of km) waar tijdelijke beheersmaatregelen getroffen zijn
- Aantal geconstateerde risico's
- Aantal (of km) dijkversterkingsprojecten in voorbereiding
- Aantal (of km) dijkversterkingsprojecten in uitvoering

Dit betekent dat eenmalig de relevante beleidsdoelen in de rapportage dienen te worden overgenomen en jaarlijks moeten worden geactualiseerd. Vervolgens kan op basis hiervan over de afstand tot deze doelen worden gerapporteerd. Relevante beleidsterreinen zijn bijvoorbeeld dijkverbetering, duurzaamheid en ecologisch beheer.

2.4 Inrichting en uitvoering door de organisatie

	Inrichting	Uitvoering	Risico 2017
Activiteiten gericht op de operationele uitvoering			
Calamiteitenzorg			
Bediening waterkerende kunstwerken			
Onderhoud			
Inspectie			
Vergunningverlening			
Toezicht en handhaving			
Beheren dagelijkse gegevens kering			
Activiteiten van generieke aard			
Lange termijn en over de grenzen			
Kennismanagement			
Activiteiten ondersteunend aan de operationele uitvoering			
Informatiemanagementsysteem			
Verantwoording over de resultaten			
Juridisch register waterstaatswerken			

Minimale basis rapportage

Legenda beoordeling

	Op orde, alles voldoet aan de verwachtingen
	Niet op orde, er is een afwijking geconstateerd, maar er wordt op gehandeld (vervolgacties zijn belegd)
	Niet op orde, er is een probleem waar niet direct een oplossing voor is, er wordt actie/besluit gevraagd

Deel III – Hoofdbevindingen en boodschap

[dit deel kan ook onderdeel zijn van de managementsamenvatting]

3.1 Inleiding

3.2 Veiligheidsborging

[Een overzicht - bijvoorbeeld als tabel - van de geconstateerde risico's en aandachtspunten met de daarbij voorgenomen beheermaatregelen]

3.2.1 Overzicht risico's en beheersmaatregelen

- Wat zijn de gesignaleerde risico's zoals blijkt uit deel 1 en 2 van de rapportage?
- Welke maatregelen zijn getroffen om deze risico's te beheersen?

3.2.2 Hoofdbevindingen

- Wat zijn de hoofdbevindingen i.r.t. veiligheidsborging op basis van de beoordelingen uit deel 1 en 2 en de risico's en beheersmaatregelen?

Bijlage: Dummy rapportage met voorbeelden